

MULTIDISZCIPLINÁRIS KIHÍVÁSOK, SOKSZÍNŰ VÁLASZOK

MŰLT ♦ JELEN ♦ JÖVŐ

ONLINE TANULMÁNYKÖTET

SZERKESZTETTE:

Dr. Vágány Judit Bernadett

LEKTORÁLTÁK:

Dr. Bagó Péter, Dr. Danyi Pál, Dr. Deák Máté, Dr. Erdei Attila,
Dr. Éltető Andrea, Dr. Ford Noémi, Dr. Gondos Borbála,
Dr. habil. Grotte Judit, Dr. Kovács Olivér, Dr. Kovács Stefan,
Dr. habil. Molnár Márk, Dr. Óhegyi Katalin, Dr. Peres Anna,
Stefanovitsné Dr. Bányai Éva, Dr. Szabó Dániel Róbert,
Szegedyné dr. Fricz Ágnes, Prof. Dr. Szilágyi István, Vizler Eszter

KIADJA:

Budapesti Gazdasági Egyetem
1055 Budapest, Markó utca 29-31.

FELELŐS KIADÓ:

Prof. Dr. Andor György

ISBN: 978-615-6886-06-4

DOI: 10.2918/978-615-6886-06-4

2024.

A TUDÁS ÉS A VÁLLALKOZÓI LEHETŐSÉGEK ÖSSZEFÜGGÉSEI SZISZTEMATIKUS IRODALMI ÁTTEKINTÉS ALAPJÁN

Szórát Dávid Csaba – Kelemen-Erdős Anikó

https://doi.org/10.29180/978-615-6886-06-4_7

ABSZTRAKT

A tudásintenzív iparágak és az innovációvezérelt gazdaságok szerepe egyre jelentősebb a gazdaságok fenntartható fejlődésében. Az innováció alapja az információ, illetve az annak megértésén alapuló képességekkel kiaknázható tudás, mely a vállalkozói lehetőségek kihasználásával a nemzetgazdaságok hajtóerejét képezi. Az információ, a tudás és a vállalkozói lehetőség interdependenciája, valamint a piaci feltételrendszer meghatározhatja az értékteremtő folyamatokat, az innováció, illetve a vállalkozás sikerét, versenyképességét. A tanulmány célja az információ és a tudás szerepének konceptualizálása a vállalkozói lehetőségekkel összefüggésben. A kutatás szisztematikus szakirodalmi elemzés alapján vizsgálja a „vállalkozói lehetőség” és „tudás” témakörökben a 2018 és 2023 közötti időszakban a kritériumrendszer alapján szűrt Scopus adatbázisban megjelent folyóiratcikkeket. A kutatás rámutat, hogy a tudásintegráció szerepe a vállalkozói lehetőségekben hozzájárulhat az innovációhoz vezető folyamatok mélyebb megértéséhez, illetve ezen keresztül a gazdasági fejlődéshez.

ABSTRACT

The role of knowledge-intensive industries and innovation-driven economies is becoming increasingly important for the sustainable development of economies. The basis of innovation is information and knowledge, which can be exploited through capabilities based on its understanding, and which is the driving force of national economies by exploiting entrepreneurial opportunities. The interdependence of information, knowledge, and entrepreneurial opportunities, as well as market conditions, can determine the value creation processes and the success and competitiveness of innovation and entrepreneurship. The aim of this paper is to conceptualise the role of information and knowledge in the context of entrepreneurial

opportunities. The research uses a systematic literature analysis to examine journal articles published in the Scopus database on the topics of "entrepreneurial opportunity" and "knowledge" between 2018 and 2023, filtered according to a set of criteria. The research shows that the role of knowledge integration in entrepreneurial opportunities can contribute to a deeper understanding of the processes leading to innovation and, through this, to economic development.

BEVEZETÉS

A vállalkozások szerepe a gazdaságban meghatározó, jelentős a hozzájárulásuk a gazdaság teljesítményéhez. Nem véletlen tehát, hogy az akadémiai kutatásokban is egyre több témát adnak a különböző, a vállalkozások és azok működésükhöz kapcsolódó jelenségek *George et al. 2021; Sahut et al. 2021*) A vállalkozói tevékenység, a gazdasági fejlődés dinamikáját kihasználva, a jövőbeni termékek és szolgáltatások által kínált lehetőségekre, valamint ezek lehetséges hatásaira összpontosít *(Venkataraman 1997)*. Fontos megjegyezni azonban, hogy a vállalkozói tevékenység nem megfeleltethető az új szervezetek létrehozásának. Bár a vállalkozói tevékenység magában foglalhatja a vállalat alapítást, az előfordulhat, hogy már meglévő vállalatok keretein belül, vagy piaci mechanizmusok által valósul meg *(Casson 1982)*. Azonban mindkét lehetséges esetben kulcsszerepet kap a vállalkozói lehetőség és annak különböző életszakaszai.

Az évezred elején a vállalkozásokkal foglalkozó kutatások fókuszpontja a vállalkozók azonosítása és a vállalkozói lehetőségek felismerése felé mozdult el *(Eckhardt – Shane 2003)*. A lehetőségek tekintetében sokszor központi szerepet játszik egy technológiai vagy társadalmi változás, amely új piacok, szervezeti struktúrák, folyamatok és termékek katalizátoraként szolgál. Mielőtt azonban az ilyen jellegű előre lépések vállalkozói tevékenység révén kihasználhatóvá válnának, először a lehetőségeket kell azonosítani és megragadni, majd kihasználni *(Shane 2000)*. Ezeknek a lépéseknek a sorrendje nem felcserélhető, azok a vállalkozói tevékenység folyamataként értelmezendők. A karakterisztikát tekintve a művelet valószínűleg nem

egyenes irányú és adott esetben az outputok inputtá alakulhatnak és a folyamat egy korábbi pontjába térhet vissza (Eckhardt – Shane 2003). A katalizátor szerep válság szituáció esetén is érvényesül, a vállalkozások egyrészt alkalmazkodnak a változó környezethez, másrészt pedig a kihívásokra válaszul új megoldásokat keresnek és alakítják stratégiáikat, innoválnak (Baranyi et al. 2023).

A tudás létrehozása, terjesztése, elsajátítása és hatása az innovációs teljesítmény fő mozgatórugójaként azonosítható, és a tudás létrehozása a legfontosabb hajtóerő minden piacgazdaságban (Robertson et al. 2023). Napjaink gyorsan fejlődő globális gazdaságában az információ és a tudás szerepe a vállalkozói tevékenységben és a lehetőségekben egyre fontosabbá válik. Mivel az üzleti élet egyre inkább a tudásintenzív iparágak és az innovációvezérelt gazdaságok irányába tolódik el, a vállalkozók információ- és tudásszerzési, -feldolgozási és -hasznosítási módjának megértése a kutatás kulcsfontosságú területévé vált. A kutatások azt mutatják, hogy a tudásintenzív iparágak egyre inkább a feltörekvő tudásalapú gazdaságok növekedésének középpontjában állnak (Caloghirou et al. 2014; Barkhordari et al. 2019). Az információ, a tudás és a vállalkozói cselekvés közötti kölcsönhatás nemcsak a vállalkozók számára elérhető lehetőségeket alakítja ki, hanem befolyásolja azt is, hogy képesek-e a kihívásokban eligazodni, megalapozott döntéseket hozni, és végül sikeresek-e a dinamikus és versenyképes piacokon. A tudás és a vállalkozói lehetőségek kapcsolatának feltárása a vállalkozói kutatásban fontos betekintést nyújt a sikeres vállalkozói tevékenység mögött meghúzódó mechanizmusokba. A tudás szerepének vizsgálata segíthet megérteni, hogy a vállalkozók hogyan férnek hozzá az információkhoz, milyen tudást használnak fel, hogyan értelmezik és használják fel azokat lehetőségekként.

Ennek a tanulmánynak a célja az információ és a tudás szerepének elemzése a vállalkozói lehetőségekkel összefüggésben. További célkitűzés, hogy a publikáció átfogó képet adjon a jelenlegi tudományos helyzetről, és további kutatási irányokat mutasson a területen. A tudományos nézőpontok és empirikus tanulmányok sokféleségéből származó meglátások szintetizálásával a kutatás célja, hogy elmélyítse annak megértését, hogy a

tudás hogyan befolyásolja a vállalkozói lehetőségeket. E cél elérése érdekében szisztematikus szakirodalmi áttekintés keretében az utóbbi hat évben, 2018 és 2023 között megjelent tudományos folyóiratokban megjelent publikációkra összpontosít. A kutatási eredmények konceptualizálás révén hozzájárulhatnak a vállalkozói tevékenységgel kapcsolatos, egyre növekvő számú szakirodalmakhoz oly módon, hogy a tanulmány megvizsgálja a terület legújabb kutatásait, illetve a kapcsolódó elméleti keretrendszerét.

A tanulmány rövid szakirodalmi felvezetést követően, a kutatás módszertanát, a szisztematikus szakirodalmi elemzést mutatja be, majd az analízis eredményeként a tudás szerepét elemzi a vállalkozói lehetőségekben.

SZAKIRODALMI ELEMZÉS

A vállalkozói lehetőségekkel foglalkozó elméletek

A vállalkozói lehetőség kérdése a vállalkozói tevékenység számos elméletében megjelenik. Knight már 1921-ben sem tekintette evidensnek, hogy egy vállalat a jövőben milyen termékeket állít elő, és azt állította, hogy ez a vállalkozó feladata. Knight (1921) hangsúlyozta először a vállalkozói tevékenységgel járó bizonytalanságot és azt, hogy a vállalkozó viseli a bizonytalanság következményeit és kockázatait. Úgy vélte, hogy a vállalkozói tevékenység magában foglalja a vállalkozói ítéelőképesség (entrepreneurial judgement) kialakítását (Knight 1921). Bár Knight ezt ebben a formában nem fogalmazta meg, egyértelmű, hogy a vállalkozónak nem másról kell ítéletet alkotnia, mint a vállalkozási lehetőségről.

A vállalkozói elméletekkel kapcsolatos egyik legjelentősebb divergencia a schumpeteri és a kirzneri vállalkozó között található. Ezen nézetek eltérő perspektívákat kínálnak a piacon belüli vállalkozói lehetőségről. A schumpeteri vállalkozói elméletben a lehetőségeket úgy tekintik, mint amelyek az innováció és a kreatív rombolás (creative destruction) folyamatából erednek (Hospers 2005). Ebben a keretrendszerben a vállalkozók oly módon azonosítják a lehetőségeket, hogy felismerik a kielégítetlen szükségleteket vagy a piaci hatékonysági hiányosságokat, és olyan újszerű megoldásokat vezetnek be, amelyek megzavarják a meglévő piacokat (Schumpeter 2010). A hangsúly az új piacok létrehozásán vagy a

meglévők jelentős megváltoztatásán van a technológiai fejlődés és a vállalkozói kockázatvállalás révén (Schumpeter 2010). Ezzel szemben a kirzneri vállalkozói szemlélet a piaci tökéletlenségekből, illetve egyensúlyhiányból eredő lehetőségeket tekinti (Kirzner 1999). Ebben a szemléletben a vállalkozók a piaci árak és a háttérben meghúzódó gazdasági realitások közötti eltéréseket használják ki, kihasználva a piaci réseket vagy azokat a területeket, ahol az erőforrások alulértékelték vagy nem megfelelően vannak elosztva (Kirzner 1999). Itt a hangsúly inkább a meglévő piaci hatékonysági hiányosságok kihasználásán van, mintsem a radikális innovációk bevezetésén. Lényegében, míg a schumpeteri vállalkozói szemlélet az innováció és a diszruptív változások révén történő lehetőségteremtést, addig a kirzneri vállalkozói szemlélet a meglévő piaci kereteken belüli lehetőségek felfedezését és kiaknázását hangsúlyozza, amelyet a piaci hatékonysági hiányosságokra való vállalkozói éberség vezérel (Kirzner 1999). A lehetőségek már a felfedezésük előtt léteznek, és a lehetőségeket a kihasználásuk előtt fedezik fel. Az ellenkező irány nem lehetséges, mert a lehetőségeket nem lehet kihasználni, mielőtt léteznének (Eckhardt – Shane 2003). A vállalkozói lehetőségek az innováció és a gazdasági fejlődés éltető elemei, ahogyan Casson (1982) és Shane és Venkataraman (2000) definiálják alapvető munkáikban, ezek a lehetőségek utat kínálnak új áruk, szolgáltatások, piacok és szervezeti módszerek bevezetéséhez, amelyek nyereséget hoznak. Ezek a lehetőségek különböző formákban jelennek meg, amelyek mindegyike sajátos jellemzőkkel bír. Egyes lehetőségek jelentős tőkebefektetést igényelnek, mint például az infrastruktúra-fejlesztés vagy a csúcstechnológiai iparágak vállalkozásai. Mások a meglévő erőforrások és hálózatok kihasználásával, minimális kezdeti költséggel értéket teremthetnek. Alvarez és Barney (2007) megvilágította a vállalkozási lehetőségeket körülvevő döntéshozatali kontextust, különösen a kockázati elemet emelve ki, hasonlóan Knighthoz (1921). Egy lehetőség kockázatának mértékét az tudja megmutatni, ha a vállalkozó valószínűséget tud rendelni a lehetséges kimenetekhez. A bizonytalanság nagy része azonban nem magának a lehetőségnek az eredendő természetéből, hanem inkább a vállalkozó rendelkezésére álló objektív információk vagy tudás hiányából

következik. A vállalkozói lehetőségek léte ugyanis az erőforrások értékével kapcsolatos véleménykülönbségek jelenlétén múlik. Ha egy adott pillanatban mindenki egyetért az erőforrások értékével, akkor az arbitrázs és az értékteremtés lehetőségei csökkennek (Casson 1982). A vállalkozó olyan környezetben tud leginkább érvényesülni, amelyet bizonytalanságok jellemeznek. Lényegében a vállalkozási lehetőségek dinamikus jelenségek, amelyeket a bizonytalanság, az erőforrások heterogenitása és a vállalkozói cselekvés kölcsönhatása alakít ki.

A vállalkozói lehetőség felfedezés egy lehetőség meglétének határozott deklarációját jelenti (Eckhardt – Shane, 2003). A vállalkozók új döntéshozatali megközelítéseket integrálnak az árrendszerbe vagy piacba, amikor olyan felfogásokat és meggyőződéseket alkotnak meg, amelyek alapján az erőforrásokat hatékonyabban lehet elosztani, mint ahogyan azt az aktuális vagy a jövőbeni árak nyújtotta információk alapján tennék. Egy lehetőséggel kapcsolatos jövedelmezőségi feltételezés elbírálása jóval többet jelent, mint egyszerűen az eszköz-cél keretek közötti optimalizálás, mivel ez azt igényli, hogy előre jelezzék azokat az árakat, amelyeken a jelenleg még nem létező áruk és szolgáltatások eladhatók lesznek (Arrow, 1974; Venkataraman, 1997). Az, hogy valóban felfedeznek-e egy ilyen lehetőséget, az első észlelés pillanatában nem ismert, mivel ez magában foglalja az olyan tényezők előrejelzését, mint például a jövőbeli fogyasztói magatartás karakterisztikáját. Ezeknek a tényezőknek a pontos előrejelzése lehetetlen, mivel ez olyan információkat igényelne, amelyek még nem léteznek az egyéni felfedezés pillanatában (Eckhardt – Shane 2003). Ezért akár önállóan, akár vállalaton belül az entitások nem rendelkeznek elegendő információval ahhoz, hogy megállapítsák, történt-e felfedezés. Az egyetlen biztos és hiteles megerősítést egy lehetőséggel kapcsolatban csak a piac képes adni (Harper 2002). Ugyanakkor az előbbi megállapításokból következik, hogy minél több tudással és információval rendelkezik a vállalkozó, annál biztosabban tudja becsülni a lehetőség kimeneteléhez kapcsolódó valószínűségeket. Ez természetesen soha nem érheti el a 100%-os valószínűséget, mert az azt jelentené, hogy a vállalkozó ismeri a jövőbeni eseményeket.

Az információ és tudás szerepe más tekintetben is megjelenik a vállalkozói lehetőségekkel kapcsolatban, ugyanis nem csak a felfedezésben van kulcsszerepe, de a lehetőségek forrásának megállapításában is. A vállalkozói lehetőségek forrásának megértéséhez érdemes visszatérni a már korábban említett schumpeteri és kirzneri vállalkozó különbségeihez, amely a felfedezés-teremtés vitában manifesztálódik (*Ramoglou – Gartner 2023*). A „felfedezés” perspektívája a kívánatos jövőképek megvalósításához szükséges környezeti feltételeket hangsúlyozza, míg a "teremtés" perspektívája az egyéniség és a szubjektivitás szerepére összpontosít a lehetőségek kialakulásában (*Ramoglou – Gartner 2023*). Mindkét nézőpontban viszont kritikus szerepet tölt be az információ és a tudás. Ameddig a schumpeteri gondolkodásban a technológia, a szabályozás és más tényező változásai új felismerésekkel szolgálnak arra vonatkozóan, hogyan lehet az erőforrásokat értékesebb konfigurációkba rendezni. Ez az újonnan szerzett információ megváltoztatja az erőforrások egyensúlyi árát, lehetővé téve ezáltal az ezen információkhoz időben hozzáférő gazdasági szereplők számára, hogy az egyensúlyi ár alatti áron szerezzenek be erőforrásokat (*Schumpeter, 2010*). Ezt az információt később felhasználhatják arra, hogy az erőforrásokat értékesebb formába alakítsák át, majd a vállalkozói érzék által vezérelt haszonnal értékesítsék (*Schumpeter, 1934; Venkataraman 1997*). Ezzel szemben Kirzner (1997) azt állítja, hogy a lehetőségek még ilyen új információk hiányában is fennmaradnak. Szerinte az egyének a rendelkezésükre álló információk alapján alakítják ki meggyőződésüket. Schumpeter tehát az új információk exogén sokjaiból származó lehetőségeket, míg Kirzner a piaci szereplők közötti meglévő információk aszimmetriájából adódó lehetőségeket hangsúlyozza. Két különböző perspektíva, de kulcstényezőként mindkettőben az információ és ahhoz kapcsolódó tudás jelenik meg.

Az információk egyenlőtlenül oszlanak meg a gazdasági szereplők között (*Hayek 2013*), mivel az árak korlátozottan képesek információt közvetíteni (*Akerlof 1970*). Következésképpen az egyéneknek csak egy bizonyos szegmense rendelkezik információval a piaci folyamatok hibáiról vagy az egyensúlyi feltételek külső zavarairól egy adott időpontban, azaz akár

Schumpeter logikájával, akár Kirzner logikájával közelítünk a lehetőségek forrásához, mindkét esetben meghatározó komponens az információ és annak aszimmetrikus jelenléte. A változásokra vonatkozó információkból eredő lehetőségek azonosítása egyben az információ jelentőségének értelmezését is jelenti (*Baron 2002*). A tényező, amely magyarázatot ad arra, hogy bizonyos körülmények között egyes egyének miért képesek meglátni egy lehetőséget, míg mások ugyanabban a szituációban nem, ez a két egyén közötti tudásbeli eltérés. Shane (2000) empirikus bizonyítékokat mutat be, amelyek alátámasztják ezt az elképzelést. Vizsgálja, hogy egyetlen MIT (Massachusetts Institute of Technology) találmányra reagálva nyolc egyén azonosított különböző lehetőségeket, amelyeket befolyásoltak a korábbi ismereteik és tapasztalataik, ugyanakkor egyikük sem ismerte fel a többi alany által azonosított lehetőségeket (*Shane 2000*).

MÓDSZERTAN

Szisztematikus irodalom elemzés

A vállalkozói lehetőségek és a tudás kapcsolatának vizsgálatához, valamint a legfrissebb ezekhez kapcsolódó trendek vizsgálatához szisztematikus irodalmi áttekintést készítettünk. A szisztematikus irodalmi áttekintés nagyszámú tanulmányt elemez kutatási kérdések alapján, majd a gondosan kiválasztott, egymással összefüggő, magas színvonalú tanulmányok azonosításával és szintetizálásával (*Nundy et al. 2021*). Célja az ismeretek hiányosságainak és a kutatási igényeknek az azonosítása egy adott területen (*García-Peñalvo 2022*). Lehetővé teszi a kritikai értékelést és a kutatások szintézisét, biztosítva az explicit és reprodukálható módszerek alkalmazását több, egymással összefüggő tanulmány szisztematikus kereséséhez, kritikai értékeléséhez és eredményeinek összegzéséhez (*Olsson et al. 2022*). A szisztematikus irodalmi áttekintés elvégzéséhez strukturált megközelítést szükséges követni, amely számos kulcsfontosságú lépést tartalmaz. Így válik transzparensé és megismételhetővé az irodalom-kutatás. Jelen tanulmány is ezek mentén készült el. Az első lépés a vizsgálatot irányító kutatási kérdések megfogalmazása. Ez a kezdeti szakasz kulcsfontosságú, mivel meghatározza az egész felülvizsgálati folyamat irányát, biztosítva, hogy az fókuszált és

céltudatos maradjon (*Khan et al. 2022*). Ezután átfogó keresési stratégia és protokoll kerül kidolgozásra, amely magában foglalja egy szisztematikus módszer megtervezését. Ez a bírálati protokoll prospektív rögzítését is tartalmazza, ami segít fenntartani az átláthatóságot (*Ahn – Kang 2018*). Miután a keresési stratégia elkészült, a szűrés és az adatok kinyerése történik. Ez a lépés magában foglalja a keresési folyamat során azonosított minden egyes tanulmány szisztematikus értékelését, hogy meghatározásra kerüljön annak relevanciája a kutatási kérdések szempontjából. Az adatkivonatolás a kiválasztott tanulmányokból a vonatkozó információk összegyűjtését és a fő jellemzők dokumentálását jelenti az elemzés megkönnyítése érdekében (*Olsson et al. 2022*). A kritikai értékelés és elemzés a vizsgálati folyamat másik szerves szakaszát képezi. Itt a kutatók kritikusan értékelik az egyes bevont tanulmányok módszertani minőségét, felmérve a lehetséges torzításokat és figyelembe véve olyan tényezőket, mint az elfogultság és a heterogenitás kockázata. Végül az eredmények és a konklúzió megfogalmazása történik, összefoglalva a megállapításokat. Ez a strukturált megközelítés biztosítja az átláthatóságot és a megbízhatóságot az adott témában meglévő tudás szintézisében.

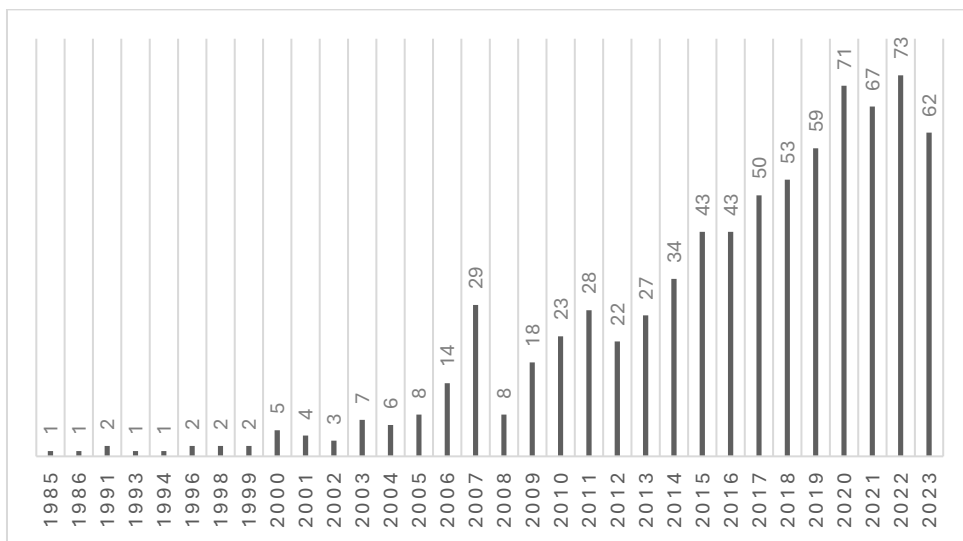
A szakirodalmi elemzés alapján ez a kutatás az alábbi kutatási kérdésekre irányul: (K1) Milyen jellegű kapcsolat figyelhető meg a tudás és a vállalkozói lehetőségek között?; (K2) Hogyan használják fel a tudást a vállalkozók a lehetőségek azonosításakor?; (K3) Mely területeket vizsgálják a legfrissebb kutatások a tudás és a vállalkozói lehetőségek kapcsolatáról?

Keresési stratégia

Kutatásunkat a Scopus adatbázist alapul véve valósítottuk meg. Ez egy kiváló minőségű, megbízható és jól strukturált adatforrást jelentett, sokrétű keresési és szűrési lehetőségekkel. Az „entrepreneurial opportunity” (vállalkozói lehetőség) kulcsszó alapján 2024. január 13-án végeztük el az adatbázis lekeresését. A keresés a folyóiratcikkek címében és absztraktjában történt. A szűrők beállításakor kizárólag az angol nyelven megjelent befejezett státuszú publikációkat kértük le. Ennek eredményeként 769 találatot kaptunk, azonban itt még nem történt szűrés az időszak tekintetében.

Következő lépésként 2018 és 2023 között publikált folyóiratcikkeket választottuk ki. A kiválasztott intervallum az elmúlt hat évet öleli fel, biztosítva ezzel, hogy a legfrissebb kutatási eredmények kerüljenek elemzésre. Emellett az eredmények relevanciájának növelése érdekében a keresés területét a Business, Management and Accounting kategóriára szűkítettük. A kiválasztott paraméterekkel összesen 354 találatot kaptunk. Ez az eredmény jelzi, hogy az utóbbi években jelentős figyelem irányult a vállalalkozói lehetőségekkel kapcsolatos kutatásokra.

A kutatások az utóbbi időben a vállalkozó egyének és az értékes lehetőségek közötti kapcsolat megértése felé mozdultak el (Venkataraman 1997). Ezt az új fókusz az az igény váltotta ki, hogy a kutatók megmagyarázzák a vállalkozói lehetőséghez kapcsolódó folyamatokat és a benne lezajló jelenségeket, mint a létezést, felfedezést és kihasználást. Ez az elmozdulás körülbelül az 1990-es évek végétől datálható, amit a témával foglalkozó tudományos dolgozatok számának növekedése is bizonyít (1. ábra).

1. ábra. A vállalalkozói lehetőség témakörében a Scopus publikációk gyakorisága a megjelenés éve szerint

Forrás: Scopus adatbázis, saját szerkesztés, n=769

A kutatás fő kérdéséhez közelebb kerülés érdekében második kulcsszóként a „knowledge” (tudás) kifejezést használtuk. A két kulcsszó közötti kapcsolatot az AND operátorral állítottuk be, ami azt jelenti, hogy mindkét kifejezésnek

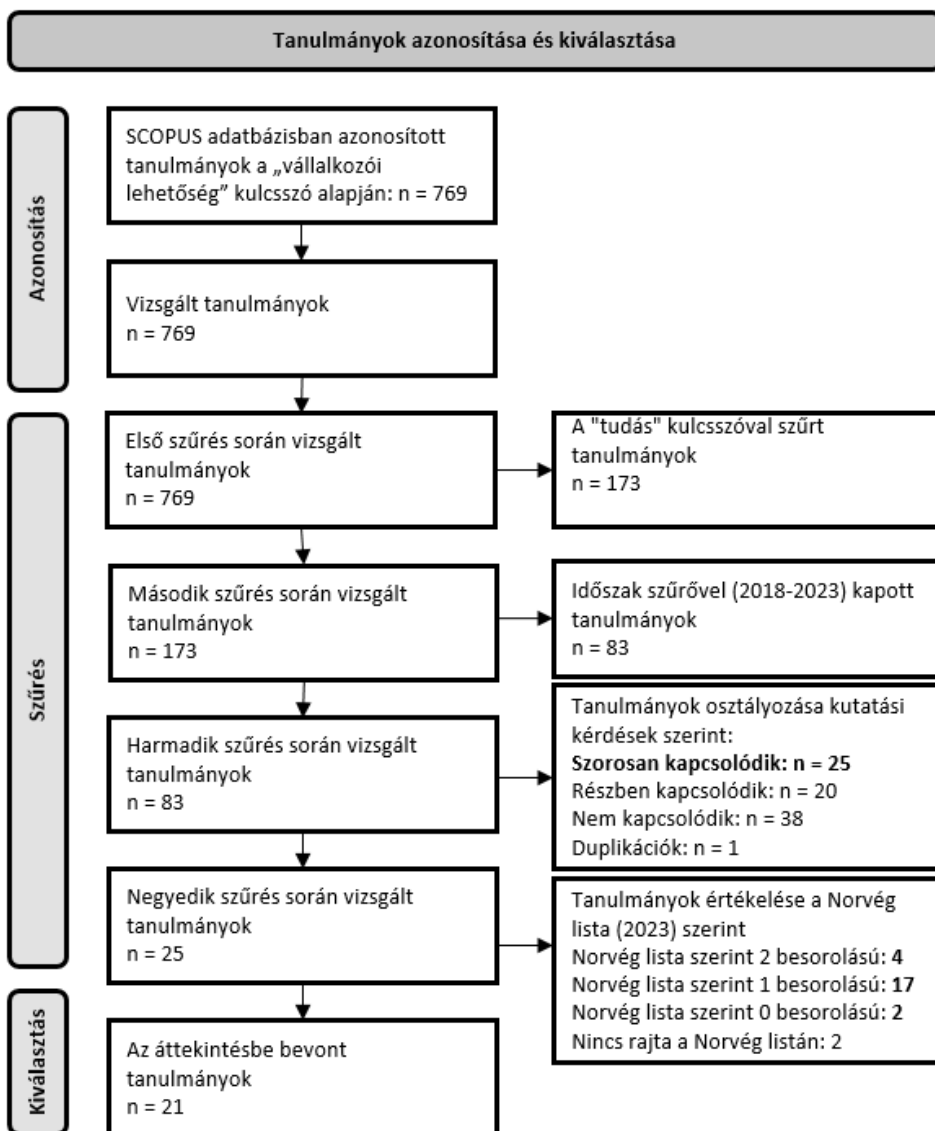
szerepelnie kell a találatokban. A további szűrési kritériumok változatlanok maradtak. Ennek eredményeként a találatok száma 83-ra csökkent.

A kiválasztás kritériumai és annak folyamata

A PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) irányelvei szerint bemutatjuk a kutatásban szereplő cikkek kiválasztásának folyamatát (2. ábra). A PRISMA egy dokumentációs keretrendszer, amelyet a szisztematikus irodalmi áttekintések és metaanalízisek áttekinthetőségének és következetességének előmozdítására terveztek (Page – Moher 2017). A PRISMA alkalmazása hozzájárul a szisztematikus irodalmi áttekintések és metaanalízisek tudományos rigortját és reprodukálhatóságát növelő folyamatokhoz, ezáltal erősítve az eredmények megbízhatóságát és hitelességét (Page et al. 2021). Amint említettük kezdetben 723 publikáció jelent meg a Scopus adatbázisban a „vállalkozási lehetőség” kulcsszóra. A szűrők beállítása és a „tudás” kifejezés bevonása után a találatok száma 83-ra csökkent. A kutatási kérdéseket, illetve a téma relevanciáját figyelembe véve az absztraktokat tovább szűrtük, aminek eredményeképpen további 38 tanulmányt zártunk ki. Az absztraktok alapján 44 cikket tekintettünk alkalmasnak (45 cikket mínusz egy duplumot), és ezek elolvasása után ismét alkalmaztuk a kiválasztási kritériumokat, ami további 20 részben kapcsolódó cikk kizárását eredményezte. Ezt követően a Norvég listát figyelembe véve (Kanalregister 2024), a nem listázott folyóiratokban, illetve a lista szerint kifogásolható gyakorlatot folytató nulla besorolású lapokban megjelent cikkeket kiszűrtük. Így a szisztematikus irodalomkutatás eredményeként összesen 21 folyóiratcikket vontunk be az elemzésbe.

A folyóiratcikkek kiválasztásának kritériumait az alábbiakban ismertetjük. A kutatás szempontjából relevánsnak ítélt folyóiratcikkeknek szorosan vagy részben kapcsolódniuk kellett a kutatási célhoz, illetve a kutatási kérdésekhez. A szorosan kapcsolódó cikkek kifejezetten a vállalkozói tevékenység és a tudás közötti kapcsolatra összpontosítanak. A részben kapcsolódó tanulmányok a tudás és a vállalkozási lehetőségek közötti kapcsolatot mutatják be. A nem kapcsolódó tanulmányok köre több csoportba sorolható: egyes publikációk inkább az induló vállalkozások

sikertényezőire, mint magukra a vállalkozási lehetőségekre összpontosítanak. Emellett egyes cikkek csak a vállalkozási lehetőségeket említik, és a „tudás” kifejezést általános értelemben használják az absztraktban, például egy folyóiratcikkben, amely egy adott tudományágban a tudást bővíti.

2. ábra. PRISMA folyamatábra a tanulmányok kiválasztásához
 Forrás: Saját szerkesztés (Page et al. 2021) alapján

Kvalitatív tartalomelemzés

A tartalomelemzés során arra a kérdésre kerestük a választ, hogy mik azok a főbb kutatási irányok, elméleti megközelítések, amelyek az elmúlt évek tanulmányaiban érhetőek tetten, milyen kontextusban kerül vizsgálatra a vállalkozói lehetőségek és a tudás kapcsolata.

A kvalitatív tartalomelemzés egy hatékony módszer a kvalitatív adatok, mint tanulmányok elemzésére, amely szisztematikus és strukturált megközelítést kínál az adatokon belüli minták és jelentések feltárására (*Schreier et al. 2019*). A kvalitatív tartalomelemzés lehetővé teszi a kutatók számára, hogy mélyebb megértésre tegyenek szert egy adott témáról vagy jelenségről. Ezen kívül ez a módszer lehetőséget biztosít arra, hogy láthatóvá váljanak egy komplex, sokrétű téma mögött meghúzódó összefüggések és mechanizmusok. Ezen kívül segítségével azonosíthatóvá válnak a további kutatási irányok az adott témában.

EREDMÉNYEK

A szisztematikusan kiválasztott publikációk leíró elemzése

Elsőként a tudományos minőséget elemezzük a Scimago Journals Ranking (SJR) alapján megvizsgáljuk a kulcskifejezések keresés eredményeként kapott folyóiratokat. A 21 publikáció nagy része magas besorolású folyóiratokban jelent meg: tizenöt publikáció Q1-es, öt Q2-es, egy Q3-as folyóiratban. Ez az eredmény azt mutatja, hogy a kapott korpusz, illetve az elemzés alapjául szolgáló empirikus adatok megfelelő minőségűek. A kapott publikációkat tartalmazó folyóiratok SJR adatbázis szerinti minősítését az 1. számú táblázat tartalmazza. A szűrt folyóiratok közül 14 Q1-es besorolású, mely azt mutatja, hogy a téma jól illeszkedik a legmagasabb szintű folyóiratok témakörei közé, illetve a terület kutatói számára jelzi a további disszeminációs lehetőségeket. A vizsgált tanulmányok nagy része a vállalkozásfejlesztésre irányul, mely mellett üzleti és innovációra fókuszáló folyóiratok is vannak. A folyóiratok elemzésénél szűrőkritériumként a Norvég listát (*Kanalregister 2014*) is figyelembe vettük.

1. táblázat. Az elemzett publikációk megjelenési helye és a folyóiratok minősítése

Tanulmányok száma	Folyóirat	SJR rangsorolás	Norvég lista szerinti értékelés*
1	Business Strategy and the Environment	Q1	1
1	Chinese Management Studies	Q2	1
1	Entrepreneurship and Regional Development	Q1	1
1	IEEE Transactions on Engineering Management	Q1	1
1	International Journal of Entrepreneurial Behaviour and Research	Q1	1
1	International Journal of Entrepreneurship and Innovation Management	Q3	1
1	International Journal of Innovation Science	Q2	1
1	International Small Business Journal	Q1	1
1	Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies	Q1	1
2	Journal of Intellectual Capital	Q1	1
1	Journal of International Entrepreneurship	Q1	1
1	Journal of Product Innovation Management	Q1	2
1	Journal of Research in Marketing and Entrepreneurship	Q2	1
1	Journal of Small Business Management	Q1	2
1	Journal of Technology Transfer	Q1	1
1	Research Policy	Q1	2
1	Small Business Economics	Q1	1
1	Systems Research and Behavioral Science	Q2	1
1	Technological Forecasting and Social Change	Q1	2
1	Technology Analysis and Strategic Management	Q2	1

Megjegyzés: * A Norvég lista szerint 2-es besorolású lapok kifogástalan eljárást folytatnak, míg az 1-es minősítés az alapvető követelményeknek megfelelő folyóiratokat tartalmazza. A lista keresőfelülete elérhető:

<https://kanalregister.hkdir.no/publiseringsskanaler/KanalTreffliste.action?xs=&tv=true>
(Kanalregister 2024).

Forrás: Saját szerkesztés scimagojr.com és Kanalregister (2024) alapján

A kiválasztott cikkek kvalitatív tartalomelemzése

Az általunk összegyűjtött tudományos cikkekből az látszik, hogy a vállalkozói lehetőségek és a tudás kapcsolata rendkívül fontos téma a tudományos kutatásokban. A kutatások számos aspektust fednek le a vállalkozói lehetőségek felismerésétől kezdve azok kihasználásáig, és különböző tudáselemek szerepét vizsgálják e folyamatokban.

A legfontosabb kutatott témák között szerepel a vállalkozói lehetőségek felismerése és kihasználása kapcsán az ún. tacit és explicit tudás szerepe (Boadu et al., 2023). A kutatások hangsúlyozzák hogy a vállalatok belső tudása, különösen a tacit valamint a szubjektív tudás, jelentős hatással van az új lehetőségek azonosítására és kihasználására Erikson – Korsgaard 2016). A tacit tudás olyan tudásra utal, amelyet nehéz megfogalmazni, általában tapasztalat és gyakorlat révén szerezhető meg, és számos területen, többek között a szervezeti teljesítmény és a megismerés területén döntő szerepet játszik (Gourlay 2016). Az ilyen jellegű tudás segítségével felfedezett vállalkozói lehetőségek többnyire már meglévő vállalaton belül jönnek létre, éppen annak okán, hogy a vállalat munkavállalói hozzák létre ezt a nehezen artikulálható szaktudást (An et al. 2018). Ebben az esetben a vállalaton belüli vállalkozói tevékenység valósul meg. A vállalkozói elveket a már működő vállalaton belül, a növekedés és fejlődés elősegítése érdekében alkalmazzák (Zahra et al. 2016). Emellett a külső tudás, például a big data elemzése révén kinyerhető információ is fontos szerepet játszik a vállalkozási lehetőségek feltárásában (Sedkaoui 2018).

Regionális és nemzetközi kontextusban is kiemelt figyelmet kap a vállalkozói lehetőségek és a tudás kapcsolata. A regionális innovációs rendszerek, az egyetemi vállalkozói ökoszisztémák és a földrajzi közelség jelentős szerepet játszanak az innováció és a vállalkozási lehetőségek elősegítésében Guo et al. 2020). Erre utal az a korábbi kutatás is, mely a helyi tudáshálózatok jelentőségét hangsúlyozza az induló vállalkozások számára, ami új perspektívát kínál a vállalkozói kutatásban (Presutti et al. 2013).

A kulturális tényezők vizsgálatának további célja, hogy megragadja a vállalkozók értelmezésének és tapasztalatainak eltéréseit, amelyeken keresztül kontextualizálják a kulturális tényezőket egy nemzeti környezetben, valamint rávilágítson arra, hogy hogyan használják tudásukat és társadalmi képességeiket tevékenységük előmozdítására (Zayadin et al. 2020). Emellett megállapításra kerül, hogy a független tudás sokfélesége különösen fontos az új vállalkozói lehetőségek és a strukturális változások ösztönzésében (Bishop 2019).

Érdekes megközelítésként jelenik meg a többdimenziós intelligenciára összpontosító kutatás, amely az intelligencia különböző aspektusainak és az üzleti lehetőségek felismerésének összefüggéseit elemzi (*Baskaran et al. 2021*).

Más kutatások az ismeretek hatékony felhasználásának fontosságát hangsúlyozták a vállalkozói lehetőségek keresése során (*Chaudhary et al 2023*). Ez azt sugallja, hogy a sikeres vállalkozói tevékenységhez elengedhetetlenül fontos az elérhető tudás hatékony kihasználása és alkalmazása. Egy másik szemlélet a keresletre való válasz érdekében tett információkeresési magatartást jelölte meg a vállalkozói lehetőség forrásának, hangsúlyozva a technológiai és kereskedelmi ismeretek összeegyeztetésének szükségességét (*Tuomisalo 2019*). Ez arra utal, hogy az új vállalkozói lehetőségek felismerése és kiaknázása nemcsak technológiai, hanem kereskedelmi szempontból is komplex folyamat.

A biogazdaság átalakulása is kiemelkedő lehetőségeket kínál az új vállalkozások számára. Az ilyen területeken való vállalkozásindítás egyedi, transzformatív tudást igényel, amely segíthet az innovációban és az új piaci lehetőségek kiaknázásában (*Hinderer – Kuckertz 2022*).

Végül a kultúrák közötti tudásáramlás is fontos témaként jelent meg (*Uygur 2019*), különösen annak megértése szempontjából, hogy hogyan befolyásolják ezek a folyamatok a vállalkozói lehetőségek felismerését és kihasználását.

Külön kiemelendő a Knowledge Spillover Theory (tudás áttérjedésének elmélete) amelyre a vizsgált tanulmányokban többen is hivatkoztak és kutatások alapjául szolgált (*Barba-Sánchez et al. 2019; Ejdemo – Örtqvist 2020; Cuvero et al. 2022; Szulczewska-Remi – Nowak-Mizgalska 2023*). Ez az elmélet a 2000-es évek egyik legjelentősebb és a vállalkozói tudományterületre leginkább hatással lévő tanulmánya, amely a magyar származású és az Egyesült Államokban élő Ács Zoltán nevéhez fűződik. A Knowledge Spillover Theory szerint az új tudás vállalkozói lehetőségekhez vezethet, és a vállalkozók döntő szerepet játszanak e tudás kereskedelmi hasznosításában (*Qian – Acs, 2013*). Az elmélet hangsúlyozza a vállalkozói abszorpciós képesség fontosságát az új tudás megértésében és kereskedelmi hasznosításában, így összekapcsolja azt a vállalkozói lehetőségekkel (Acs et

al., 2009). A Knowledge Spillover Theory jelentősen hozzájárul az innováció és a gazdasági növekedés megértéséhez és hangsúlyozza a vállalkozói lehetőségek szerepét.

Szintén a 2000-es évek elején született nagyhatású elmélet a „prior knowledge” (korábbi/előzetes tudás), amelyre szintén történik utalás a vizsgált cikkekben (Masoomi – Rezaei-Moghaddam 2021; Chaudhary et al., 2023). Shane (2000) tanulmányában azt állítja, hogy a vállalkozók olyan lehetőségeket fedeznek fel, amelyek a már birtokukban lévő információkhoz kapcsolódnak. A vállalkozó előzetes tudása és tapasztalata döntő szerepet játszik abban, hogy képes-e felismerni és kihasználni a vállalkozási lehetőségeket. A vállalkozói kutatás elismerte az előzetes információk és az előzetes tudás szerepét a lehetőségek felismerésében.

ÖSSZEGRZÉS

Elemzésünk során részletesen bemutatásra kerültek a vállalkozói lehetőségekkel kapcsolatos 2018 és 2023 közötti Scopus adatbázisban rögzített szakirodalmak legfontosabb gondolatai. Tettük mindezt annak okán, hogy az olvasó átfogó képet kapjon a vállalkozói lehetőségek komplex kérdésköréről és felhívjuk a figyelmet a természetesnek ható jelenségek összetevőire. Az elemzett szakirodalom arra irányul, hogy a tudás és a vállalkozói lehetőségek kölcsönhatásban állnak egymással, illetve ez utóbbiak hogyan ismerhetők fel, illetve milyen eszközökkel ösztönözhető, támogatható azok felismerése a vállalkozások versenyképességének növelése érdekében. A kutatások eredményei alapján megállapítható (Guo et al. 2019), hogy a tudás és a vállalkozói lehetőségek közötti összefüggések mélyebb megértése kulcsfontosságú a gazdasági fejlődés és az innováció szempontjából. A kutatásunk által bemutatott eredmények alapján látható, hogy a vállalkozói lehetőségek és a tudás között kölcsönös kapcsolat áll fenn és ez a kapcsolat kritikus fontosságú az innováció előmozdításában és a gazdasági fejlődésben. A vállalkozói siker gyakran szorosan összefügg a rendelkezésre álló tudással, beleértve az iparági ismereteket, a technológiai háttérrel és a piacismereteket is. Jelen tanulmányunk rámutat, hogy a tudás hozzájárul a vállalkozói lehetőségek felismeréséhez. A tudás és a vállalkozói lehetőségek egymást

erősítve, egymásra hatva szinergikus hatásokat hoznak létre. A tudás és a vállalkozói lehetőségek sokféleképpen értelmezhetők, de akár a schumpeteri, alapvetően radikális megközelítést, illetve a kirzneri, piaci lehetőségek folyamatos feltárását és kihasználását vesszük alapul (Kirzner, 2009), a komplex környezet mint keretfeltétel meghatározza a vállalkozói lehetőségek keletkezését és felismerését egyaránt.

Az általunk vizsgált témában jelentős további kutatási lehetőségek rejlenek a tudás áramlásának és a vállalkozói felfedezést követő tevékenység megvalósításának vizsgálata terén. Az innovációt ösztönző klaszterek elősegítik a tudásmegosztást (Kovács, 2023). Az egyik ehhez kapcsolódó további kutatási irány, a tudás áramlása a vállalkozói ökoszisztémákon, hálózatokon és iparágakon belül. Ezen a területen olyan kérdések vizsgálhatók például, hogy az információ és a tudás hogyan terjed eltérő vállalkozói környezetben, milyen platformok és mechanizmusok segítik az információcserét, és milyen hatással van ez az áramlás az innovációra és a versenyképességre. A másik fontos kutatási irány a felfedezést követő vállalkozói tevékenység megvalósítása. Ennek a területnek az átfogóbb megértése érdekében vizsgálni lehet, hogy miként valósítják meg a vállalkozók a felfedezést követően az ötleteiket és lehetőségeiket. Fontos feltárni, hogy milyen stratégiák, erőforrások és kapcsolatok segítik a vállalkozókat ebben a folyamatban, és hogyan reagálnak a piaci változásokra és kihívásokra a vállalkozásuk fejlesztése során.

A tudás integráció mellett tudástranzfer is megvalósulhat, mely akár pozitív externáliát hozhat létre a gazdaság különböző területein, ezért is lényeges, hogy a vállalkozói lehetőségek felismerését és megvalósítását ösztönöző szabályozó környezet, elősegítse a tudás integrációt. Az innováció amellett, hogy – jellegétől függően, de akár – önmagában is képes a gazdaság élénkítésére, hozzájárulhat a gazdasági teljesítmény élénkítéséhez is.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Acs, Z. J., Braunerhjelm, P., Audretsch, D. B., & Carlsson, B. (2009). The knowledge spillover theory of entrepreneurship. *Small Business*

- Economics*, 32(1), 15–30. <https://doi.org/10.1007/s11187-008-9157-3>
2. Ahn, E., & Kang, H. (2018). Introduction to systematic review and meta-analysis. *Korean journal of anesthesiology*, 71(2), 103–112.
 3. Akerlof, G. A. (1970). 4. *The market for 'lemons': Quality uncertainty and the market mechanism. Market Failure or Success*, 66.
 4. An, W., Zhao, X., Cao, Z., Zhang, J., & Liu, H. (2018). How Bricolage Drives Corporate Entrepreneurship: The Roles of Opportunity Identification and Learning Orientation. *Journal of Product Innovation Management*, 35(1), 49–65. <https://doi.org/10.1111/jpim.12377>
 5. Baranyi A., Bélyácz I., Csernák J., & Széles Zs. (2023). A nagy-és középvállalatok energiasztratégiájának változása piaci kényszerhelyzetben. *Hungarian Statistical Review/Statistikai Szemle*, 101(12).
 6. Arrow, K. J. (1974). *Limited knowledge and economic analysis*. University of Illinois at Urbana-Champaign's Academy for Entrepreneurial Leadership Historical Research Reference in Entrepreneurship.
 7. Barba-Sánchez, V., Arias-Antúnez, E., & Orozco-Barbosa, L. (2019). Smart cities as a source for entrepreneurial opportunities: Evidence for Spain. *Technological Forecasting and Social Change*, 148. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2019.119713>
 8. Barkhordari, S., Fattahi, M., & Azimi, N. A. (2019). The Impact of Knowledge-Based Economy on Growth Performance: Evidence from MENA Countries. *Journal of the Knowledge Economy*, 10(3), 1168–1182. <https://doi.org/10.1007/s13132-018-0522-4>
 9. Baron, R. A. (2002). OB and entrepreneurship: The reciprocal benefits of closer conceptual links. *Research in organizational behavior*, 24, 225–269.
 10. Baskaran, S., Mahadi, N., & Abd Rasid, S. Z. (2021). Multiple intelligence and entrepreneurial opportunity recognition – a failsafe approach of neuromarketing. *Journal of Research in Marketing and*

- Entrepreneurship*, 23(2), 318–338. <https://doi.org/10.1108/JRME-05-2020-0049>
11. Bishop, P. (2019). Knowledge diversity and entrepreneurship following an economic crisis: An empirical study of regional resilience in Great Britain. *Entrepreneurship and Regional Development*, 31(5–6), 496–515. Scopus. <https://doi.org/10.1080/08985626.2018.1541595>
 12. Boadu, F., Du, Y., Xie, Y., & Dwomo-Fokuo, E. (2023). Knowledge transfer received, entrepreneurial opportunity type, environmental dynamism, and innovative performance by overseas subsidiaries in China. *Technology Analysis and Strategic Management*, 35(3), 237–254. <https://doi.org/10.1080/09537325.2021.1972964>
 13. Caloghirou, Y. D., Protoyerou, A., & Tsakanikas, A. (2014). Exploring knowledge-intensive entrepreneurship in high-tech and low-tech manufacturing sectors: Differences and similarities. In *Knowledge-Intensive Entrepreneurship in Low-Tech Industries* (o. 17–41). Edward Elgar Publishing Ltd. <https://doi.org/10.4337/9781783472048.00009>
 14. Casson, M. (1982). *The Entrepreneur: An Economic Theory*. Oxford: Martin Robertson.
 15. Chaudhary, S., Dhir, A., Farronato, N., Nicotra, M., & Pironti, M. (2023). Nexus between entrepreneurial orientation and intellectual capital. *Journal of Intellectual Capital*, 24(1), 70–114. <https://doi.org/10.1108/JIC-09-2021-0256>
 16. Cuvero, M., Granados, M. L., Pilkington, A., & Evans, R. D. (2022). The Effects of Knowledge Spillovers and Accelerator Programs on the Product Innovation of High-Tech Start-Ups: A Multiple Case Study. *IEEE Transactions on Engineering Management*, 69(4), 1682–1695. <https://doi.org/10.1109/TEM.2019.2923250>
 17. Dóra, T. B., Mátó, Á. R., Szalkai, Z., & Vilmányi, M. (2023). The role of information in relation to interaction affected by technology change—the case of a telemedicine pilot project. *Journal of Business & Industrial Marketing*, 38(8), 1639–1655.

18. Eckhardt, J. T., & Shane, S. A. (2003). Opportunities and entrepreneurship. *Journal of Management*, 29(3), 333–349. [https://doi.org/10.1016/S0149-2063\(02\)00225-8](https://doi.org/10.1016/S0149-2063(02)00225-8)
19. Ejdemo, T., & Örtqvist, D. (2020). Related variety as a driver of regional innovation and entrepreneurship: A moderated and mediated model with non-linear effects. *Research Policy*, 49(7). <https://doi.org/10.1016/j.respol.2020.104073>
20. Elia, G., Margherita, A., & Passiante, G. (2020). Digital entrepreneurship ecosystem: How digital technologies and collective intelligence are reshaping the entrepreneurial process. *Technological Forecasting and Social Change*, 150. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2019.119791>
21. Erikson, T., & Korsgaard, S. (2016). Knowledge as the source of opportunity. *Journal of Business Venturing Insights*, 6, 47–50. <https://doi.org/10.1016/j.jbvi.2016.10.002>
22. Fritsch, M., & Wyrwich, M. (2018). Regional knowledge, entrepreneurial culture, and innovative start-ups over time and space—an empirical investigation. *Small Business Economics*, 51(2), 337–353. <https://doi.org/10.1007/s11187-018-0016-6>
23. Garcia-Peñalvo, F. J. (2022). Developing robust state-of-the-art reports: Systematic Literature Reviews. *Education in the Knowledge Society*, 23, E28600. <https://doi.org/10.14201/eks.28600>
24. George, G., Merrill, R. K., & Schillebeeckx, S. J. D. (2021). Digital Sustainability and Entrepreneurship: How Digital Innovations Are Helping Tackle Climate Change and Sustainable Development. *Entrepreneurship: Theory and Practice*, 45(5), 999–1027. <https://doi.org/10.1177/1042258719899425>
25. Gourlay, S. (2016). Knowing as semiosis: Steps towards a reconceptualization of ‘tacit knowledge’. In *Organizations as Knowl. Systems: Knowl., Learning and Dynamic Capabilities* (o. 86–105). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9780230524545_5
26. Guo, R., Lv, X., Wang, Y., Chaudhry, P. E., & Chaudhry, S. S. (2020). Decision-making logics and high-tech entrepreneurial opportunity

- identification: The mediating role of strategic knowledge integration. *Systems Research and Behavioral Science*, 37(4), 719–733. <https://doi.org/10.1002/sres.2713>
27. Guo, Z., Zhang, J., & Liu, H. (2019). Opportunity recognition efficiency of small Chinese firms: Findings from data envelopment analysis. *Chinese Management Studies*, 13(4), 760–777. <https://doi.org/10.1108/CMS-05-2018-0546>
28. Harper, D. A. (2002). *Entrepreneurship and the Market Process: An enquiry into the growth of knowledge*. Routledge.
29. Hayek, F. A. (2013). The use of knowledge in society. In *Modern Understandings of Liberty and Property* (o. 27–38). Routledge.
30. Hinderer, S., & Kuckertz, A. (2022). The bioeconomy transformation as an external enabler of sustainable entrepreneurship. *Business Strategy and the Environment*, 31(7), 2947–2963. <https://doi.org/10.1002/bse.3056>
31. Hospers, G.-J. (2005). Joseph Schumpeter and his legacy in innovation studies. *Knowledge, Technology & Policy*, 18(3), 20–37.
32. Kanalregister [Norvég lista] (2024): Register over vitenskapelige publiseringsskanaler. (2024, november 3). *Norwegian register for scientific journals, series and publishers*. <https://kanalregister.hkdir.no/publiseringsskanaler/KanalTreffliste.action?xs=&tv=true>
33. Kapás, J. (2000). A vállalkozás közgazdasági elméletei: Vállalatelméleti megközelítés. *Vezetéstudomány-Management and Business Journal*, 31(12), 2–15.
34. Khan, K. S., Bueno Cavanillas, A., & Zamora, J. (2022). Systematic reviews in five steps: I. Framing questions to obtain valid answers. *Semergen*, 48(5), 356–361. <https://doi.org/10.1016/j.semereg.2021.12.005>
35. Kirzner, I. M. (1997). Entrepreneurial discovery and the competitive market process: An Austrian approach. *Journal of Economic Literature*, 35(1), 60–85.

36. Kirzner, I. M. (1999). Creativity and/or alertness: A reconsideration of the schumpeterian entrepreneur. *Review of Austrian Economics*, 11(1–2), 5–17. <https://doi.org/10.1023/a:1007719905868>
37. Kirzner, I. M. (2009). The alert and creative entrepreneur: A clarification. *Small Business Economics*, 32(2), 145–152. <https://doi.org/10.1007/s11187-008-9153-7>
38. Knight, F. H. (1921). Risk, uncertainty and profit (First). The Riverside Press. <https://discoversocialsciences.com/wp-content/uploads/2018/03/knight-uncertainty-and-profit.pdf>
39. Kovács, S. (2023). Unlocking the Dynamics of Innovation Clusters Sectoral Impacts and Organisational Capabilities. *Quality Innovation Prosperity*, 27(3), 37–56.
40. Link, A. N., & Sarala, R. M. (2019). Advancing conceptualisation of university entrepreneurial ecosystems: The role of knowledge-intensive entrepreneurial firms. *International Small Business Journal: Researching Entrepreneurship*, 37(3), 289–310. <https://doi.org/10.1177/0266242618821720>
41. Masoomi, E., & Rezaei-Moghaddam, K. (2021). Entrepreneurial opportunity recognition: An empirical study in Iranian agriculture sector. *International Journal of Entrepreneurship and Innovation Management*, 25(4–5), 303–325. <https://doi.org/10.1504/IJEIM.2021.119178>
42. Nundy, S., Kakar, A., & Bhutta, Z. (2021). Systematic, Scoping and Narrative Reviews. In *How to Practice Academic Medicine and Publish from Developing Ctries.? A Practical Guide* (o. 277–281). Springer Nature. https://doi.org/10.1007/978-981-16-5248-6_29
43. Olsson, T. M., Sundell, K., & Leander, L. (2022). The devil is in the details: Unpackaging the systematic in systematic reviews: Short reply to reconsidering the effectiveness of mentoring for prevention of juvenile criminal recidivism. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 90(8), 652–654. <https://doi.org/10.1037/ccp0000748>
44. Page, M. J., & Moher, D. (2017). Evaluations of the uptake and impact of the Preferred Reporting Items for Systematic reviews and Meta-

- Analyses (PRISMA) Statement and extensions: A scoping review. *Systematic Reviews*, 6(1). <https://doi.org/10.1186/s13643-017-0663-8>
45. Page, M. J., Moher, D., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., Shamseer, L., Tetzlaff, J. M., Akl, E. A., Brennan, S. E., Chou, R., Glanville, J., Grimshaw, J. M., Hróbjartsson, A., Lalu, M. M., Li, T., Loder, E. W., Mayo-Wilson, E., McDonald, S., ... Mckenzie, J. E. (2021). PRISMA 2020 explanation and elaboration: Updated guidance and exemplars for reporting systematic reviews. *The BMJ*, 372. <https://doi.org/10.1136/bmj.n160>
46. Presutti, M., Boari, C., & Majocchi, A. (2013). Inter-organizational geographical proximity and local start-ups' knowledge acquisition: A contingency approach. *Entrepreneurship and Regional Development*, 25(5–6), 446–467. <https://doi.org/10.1080/08985626.2012.760003>
47. Qian, H., & Acs, Z. J. (2013). An absorptive capacity theory of knowledge spillover entrepreneurship. *Small Business Economics*, 40(2), 185–197. <https://doi.org/10.1007/s11187-011-9368-x>
48. Rahman, S. A., Khan, G. M., AlAbri, S., & Taghizadeh, S. K. (2022). The role of intellectual capital on entrepreneurial opportunity recognition among SMEs in the Sultanate of Oman. *Journal of Intellectual Capital*, 23(4), 816–839. <https://doi.org/10.1108/JIC-05-2020-0177>
49. Ramoglou, S., & Gartner, W. B. (2023). A historical intervention in the “opportunity wars”: Forgotten scholarship, the discovery/creation disruption, and moving forward by looking backward. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 47(4), 1521–1538.
50. Robertson, J., Caruana, A., & Ferreira, C. (2023). Innovation performance: The effect of knowledge-based dynamic capabilities in cross-country innovation ecosystems. *International Business Review*, 32(2). <https://doi.org/10.1016/j.ibusrev.2021.101866>
51. Sahut, J.-M., Iandoli, L., & Teulon, F. (2021). The age of digital entrepreneurship. *Small Business Economics*, 56(3), 1159–1169. <https://doi.org/10.1007/s11187-019-00260-8>

52. Schreier, M., Stamann, C., Janssen, M., Dahl, T., & Whittal, A. (2019). Qualitative content analysis: Conceptualizations and challenges in research practice-introduction to the FQS special issue “qualitative content analysis I”. *Forum Qualitative Sozialforschung*, 20(3). <https://doi.org/10.17169/fqs-20.3.3393>
53. Schumpeter, J. A. (1934). *A gazdasági fejlődés elmélete*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.
54. Schumpeter, J. A. (2010). Capitalism, socialism and democracy (o. 456). <https://doi.org/10.4324/9780203857090>
55. Sedkaoui, S. (2018). How data analytics is changing entrepreneurial opportunities? *International Journal of Innovation Science*, 10(2), 274–294. <https://doi.org/10.1108/IJIS-09-2017-0092>
56. Shane, S. (2000). Prior Knowledge and the Discovery of Entrepreneurial Opportunities. *Organization Science*, 11(4), 448–469. <https://doi.org/10.1287/orsc.11.4.448.14602>
57. Szulczewska-Remi, A., & Nowak-Mizgalska, H. (2023). Who really acts as an entrepreneur in the science commercialisation process: The role of knowledge transfer intermediary organisations. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, 15(1), 1–31. <https://doi.org/10.1108/JEEE-09-2020-0334>
58. Tuomisalo, T. (2019). Emergence of an entrepreneurial opportunity: A case within a Finnish telecommunication international new venture. *Journal of International Entrepreneurship*, 17(3), 334–354. <https://doi.org/10.1007/s10843-019-00247-2>
59. Uygur, U. (2019). An Analogy Explanation for the Evaluation of Entrepreneurial Opportunities. *Journal of Small Business Management*, 57(3), 757–779. Scopus. <https://doi.org/10.1111/jsbm.12321>
60. Venkataraman, S. (1997). The Distinctive Domain of Entrepreneurship Research. *Advances in Entrepreneurship, Firm Emergence and Growth*, 3.
61. Zahra, S. A., Neubaum, D. O., & Hayton, J. C. (2016). Handbook of research on corporate entrepreneurship. In *Handb. Of Res. On Corp.*

Entrep. (o. 323). Edward Elgar Publishing Ltd.
<https://doi.org/10.4337/9781785368738>

62. Zayadin, R., Zucchella, A., Ameen, N., & Duckworth, C. (2020).
Entrepreneurs contextualisation of culture a national setting.
International Journal of Entrepreneurial Behaviour and Research,
26(8), 1661–1683. <https://doi.org/10.1108/IJEER-05-2020-0281>

